

Hofdames op catwalk in hoftuin Frans Halsmuseum

Een modeshow in de hoftuin van het voormalige Oudemannenhuis: een project waar schilder Frans Hals zijn vingers bij had afgelikt. Op 6 september vindt een unieke catwalk met eigentijdse hofdames plaats.

In de Gouden Eeuw was er een connectie tussen textielstad Antwerpen, bekend om zijn witte linnen, en lakenstad Haarlem. Veel Vlamingen verhuisden vanwege de grotere godsdienstvrijheid naar de Nederlanden, de ouders van Frans Hals naar Haarlem. Heden ten dage is de Antwerpse Koninklijke Academie van Schone Kunsten een internationale broedplaats van ontwerptalent. Vijf tweedeaars studenten lieten zich inspireren door hun zelfgemaakte historische kostuums en maakten er eigentijdse creaties van.

Aan het modespektakel zijn twee tentoonstellingen gekoppeld. De historische kostuums zijn te bewonderen in het Frans Halsmuseum. In Galerie 37 Spaarnestad volgt de toeschouwer aan de hand van tekeningen, schetsen en andere (inspiratie)bronnen als het ware de creatieve weg in het brein van de ontwerper. Voor modeliefhebbers een unieke kijk in de tot-

standkoming van een collectie. Ook hangt er een selectie van modefotomateriaal uit het Spaarnestad fotoarchief. Jedithja de Groot en Djinn Kwekkeboom, die het project hebben bedacht en uitgevoerd, kozen de creaties die het best aansloten bij hun thema 'hofdames'. De Groot: "Het hoge hofjesgehalte uit zich met name in de kappen, kragen en plooiwerk. Zonder dat we wisten welke namen achter de creaties zaten, kwam onze keuze van de historische én eigentijdse kostuums in vier van de vijf gevallen overeen. Als criterium hadden we de combinatie van gedienschtig en de ongrijpbare vrouwelijke blik." De circa vijfentwintig creaties zullen

tijdens een verstilde modeshow in blokken van vijf aan het zittende of wandelende publiek in de hoftuin worden getoond. De modellen zullen bij de performance uit één van de huizen aan het hof komen, wandelen door de tuin en dan weer verdwijnen. De catwalk is op 6 september van 16.30 tot 19.00 uur. De tentoonstelling 'Hofdames' in Galerie 37 Spaarnestad loopt van 6 september t/m 19 oktober 2008. Toegang tot zowel de modeshow als de tentoonstelling is gratis.

Galerie 37, Groot Heiligland 37. Tel. 511 84 32. Frans Halsmuseum, Groot Heiligland 62. Tel. 511 57 75.

Hofjespenning

Ter ere van het bestaan van hofjes in het algemeen en die van Haarlem in het bijzonder, zou de uitgave van een hofjespenning een bijzondere geste zijn. In opdracht van de Hofjeskrant maakte de Haarlemse kunstenaar Tine Appelman een ontwerp. Een middeleeuws aandoend ontwerp dat vanuit de lucht Haarlem in vogelvlucht laat zien. Je oog valt als eerste op het hof met in het midden de pomp. Om de binnentuin de huisjes en daaromheen de rest van de stad met als baken de Bavokerk. Het is de bedoeling om achterop de bronzen hofjespenning naast het stadswapen van Haarlem de volgende tekst in te graveren 'Zonder toekomst geen verleden, zie de hofjes in het heden'. Wordt vervolgd...

Gezocht: lief baasje voor poes Puck

Op een mooie dag stapte ze brutaal ons leven in. Hoewel we in september 2009 pas gaan verhuizen, mag Puck als we een goed huis voor haar vinden, van ons nu al een nieuwe fase in haar leven beginnen. De liefste en brutaalste van ons poezenhof is tussen de drie en vier jaar, zindelijk, buiten erg aanhankelijk en binnen een beetje humeurig. Dat laatste komt ook omdat ze nu tegen wil en dank samenwoont.

Info: paul.koster@hetnet.nl

De Hofjeskrant

lijkt na twee nummers haar plekje te hebben veroverd. De afname van de gratis krant bij bibliotheken, Haarlemse musea en een aantal winkels loopt voorspoedig. Of ze abonnee kan worden, vraagt een ex-hofjesbewoonster in Den Haag zich af die de krant via een Haarlemse vriendin kreeg opgestuurd. Wanneer het volgende nummer verschijnt, is een veel gestelde vraag aan winkelpersoneel. Beste lezers, de krant verschijnt vier maal per jaar. Eind november staat het herfstnummer gepland.

Interessante reacties van mevrouw Loncke (zie pagina 7) en mevrouw Fruitema (74) uit Castricum. De laatste was ook zeer gecharmeerd van het verhaal van fietsfabriek/winkel 't Mannetje en vroeg zich uit het oogpunt van veiligheid af of die haar fiets van zijwielen zou kunnen voorzien. Ja, dat kan, maar wellicht is ook qua kostenplaatje een nieuwe driewielers met lage instap een beter idee. Wie weet is een gemeentelijke bijdrage in het kader van de WMO (=Wet Maatschappelijke Ondersteuning) mogelijk.

Ook de hofjes(kruiden)thee van Van der Pigge blijkt in de smaak te vallen. Koffiesalon 't Teylertje aan het Spaarne schenkt dit gezonde en lekkere puur Haarlemse genotsmiddel. Overigens zijn de Haarlemse hofjesschilderijen in prentvorm van Mary Dijkstra, die in dit nummer centraal staat, bij koffiesalon 't Teylertje te koop.

In juni werd voor het bestaande hofjesnetwerk een cultureel avondje op poten gezet. Naast een optreden van de geweldige a-capella mannen-groep the Barbers & Bishops deden ook twee hofdames, Liesbeth de Kat en Karin Ottenhoff, literair van zich spreken.

Ook het idee van een heuse Haarlemse hofjespenning werd die avond gelanceerd. Zeer geslaagd en voor herhaling vatbaar, vond men deze hofjeskring.

Op donderdag 25 september bent u om 12.00 uur van harte welkom om het draaiorgelconcert van Adrie Vergeer uit Gouda in het Proveniershof bij te wonen. Hierover meer in dit nummer. Wellicht treffen wij elkaar daar!

Hoffelijke groet,

Willem Brand

Leidse hofjestocht tijdens Oranjebal

Hofjestocht op de eerste zomerdag! Zomer in m'n bol? Ja, de oranje bol of eigenlijk de oranje bál. Want op 21 juni is tout Holland vanwege het EK-voetbal nog in oranje sferen. Geldt dat ook voor de Leidse hofjes? Gebruikmakend van enige voorkennis, ik wist dat een aantal hofjes wordt bewoond door studenten, maakte ik op de dag van de kwartfinale tussen Nederland en Rusland mijn eigen zelfgebreide hofjestocht. Op zoek naar het Oranjebal of anders de oranje bal. Nóg een bijkomende reden om in de stad met de grootste hofjesdichtheid de oranjekoorts te peilen, is dat onze Oranjeklant bij uitstek, prins Willem-Alexander, er als student zijn voetstappen achterliet.

In het Jean Pesijnshofje (1683) bij de Pieterskerk heerst zondagsrust op het gebrom van een rondtollende reclamevliegtuigje na. Verderop doet de rommel in het door studenten bewoonde Jean Michelshofje (1687) pijn aan de ogen. Snel de Breestraat over richting één van de mooiste Leidse hofjes, het St. Anna-hofje (1492). Daar maakt mijn sporthart een sprongetje als ik een glimp oranje ontwaar. Er zitten drie dames buiten in de zon, de vierde echter staat en heeft een oranje hoofddeksel in haar handen. Voor vanavond als ze bezoek krijgt, laat ze met enige aarzeling weten. Nee, mevrouw Neuteboom wil niet één fotomoment lang Frau Antje zijn. Ook de andere hofdames hebben geen zin om zónder hoofddeksel het beeld te vullen.

De in Duitsland geboren mevrouw Ewald legt uit dat er ooit een lelijk stuk in het Leids Dagblad heeft gestaan. Zij had tegenover de journalist iets laten vallen over rondspokende geesten en dat had behalve tot een veelzeggende kop ook geleid tot een weinig verheffend beeld van de bewoners. Zij is een dame die met hier en daar een Duits stopzintje ('Wie soll ich das sagen') niet om de hete brij heen draait. Ze vindt dat ze als debielen zijn afgeschilderd en dat steekt nog steeds. Dan maar terug naar het voetbal. "Bij het tossen kan ik soms aan de scheidsrechter zien waar zijn sympathie ligt. Hoe hij naar de aanvoerders kijkt. Dat heeft toch invloed," meent

"Halverwege de jaren zeventig worden studenten in het hof gehuisvest. Maar dat betekende niet dat de ouderen er weg moesten."

• Psychologe Nanda The met haar vrienden in St. Salvatorehofje

mevrouw Ewald. Hofdame Wil Neuteboom geeft me wat folders en laat me de beroemde kapel (zie pagina 3) met de prachtig gebrandschilderde ramen zien. De kapel kan overigens afgehuurd worden voor een doop- of bruilofsritueel. Zelf vierde ze er haar verjaardag. Terug in het hof vraag ik of zij dan maar de hofjesjournalist op de foto wil zetten. Dat wil Wil wel. "Ik zal zeggen: ik ken een heleboel mannen – niet dat ik er iets mee heb – maar niemand zou zich zo hebben laten fotograferen," zegt mevrouw Ewald lachend. We filosoferen wat. Status en geld zeggen haar niets, het gaat toch om de mens daarachter. De saamhorige mens vooral. Buurvrouw Carolien: "Je krijgt veel mensenkennis door al die bezoekers." Mevrouw Ewald weet ook zeker dat wanneer zij 's nachts om drie uur naar het ziekenhuis moet, ze bij alle acht andere buurtjes kan aanbellen. Dank dames voor de gastvrijheid.

In Het Mierennesthofje (1760) op de Hooglandse Kerkgracht krijg ik van een jongedame, die binnen even het Leidse hofjesboek erbij heeft gepakt, de tip om naar het studentenhofje op de 2de Binnenvestgracht te gaan. Twee jaar terug werd het WK-voetbal daar ouderwets gevierd. Op de Langegracht stap ik nog even het Assendelfthofje (1624) binnen, dat deed ik regelmatig toen vrienden Ad en Sandra daar twintig jaar terug woonden. Wat oranjevlaggetjes en allemaal geschuurde deuren klaar om in een nieuw groen kleurtje te worden gestoken. De staat van de gevelsteen van het Jan de Latere van Comene hof (1616) voorspelt niet veel goeds. Toevallig komt beheerder Friso de Jong net samen met vriendin Linda aanlopen. In de gang hangt als relikwie van vervlogen tijden een reglement uit 1811 aan de muur samen met portretten van prins Claus en koningin Beatrix en prins Willem-Alexander en Maxima. Friso is zo'n beetje de hofvader, maar na bijna dertien jaar komt er binnenkort een eind aan zijn studentenleven: de Haagse politieke lobbyist heeft net een huis gekocht. Zesdejaars geschie-

denisstudent Lucas Knitel vertelt dat eigenlijk alleen de tuin nog van het in 1888 volledig herbouwde hofje over is. "Halverwege de jaren zeventig worden in het hofje studenten gehuisvest," vertelt Friso, "Maar dat betekende niet dat de ouderen er weg moesten. Tot 1991, toen mevrouw Homburg overleed, woonden studenten en ouderen samen." In 1616 werd uit een erfenis van de Antwerpse koopman het armenhuis voor echtparen gebouwd. Als één van beiden overleed, dan was het regel dat degene die achterbleef inwoning kreeg. Man bij man en vrouw bij vrouw. Lucas laat me het kapelletje ('het tiende huisje') zien waar in vroeger eeuwen de overledenen lagen opgebaard. Nu staan er twee televisies in "het lijkenhuisje" en zijn vijftien studenten met een bord barbecuevlees en salade op schoot op twee banken en wat stoelen ervóór helemaal klaar voor de wedstrijd.

• Jan de Latere van Comene: oranjegekleurde studenten

In het St. Salvatore hofje (1636) even verderop hebben de vrienden van Nanda The om 20.25 uur net koffie met oranjegebak achter de kiezen. "Oranje is geen aanleiding, wel een etentje," zegt psychologe Nanda, die vooraf elk van haar vrienden een Indonesisch recept heeft opgestuurd zodat zij niet de hele dag in de keuken hoeft te staan. Na bijna zes jaar ingeschreven te hebben gestaan, kreeg ze anderhalf jaar geleden, net toen ze afstudeerde, een hofjeswoning aangeboden. "Je moet er voor je dertigste in en mag zolang blijven als je wilt," vertelt Nanda, die na binnenkort begint met haar allereerste echte baan bij de GGZ in Rotterdam. Depressieve mensen helpen. Haar huisje vindt ze schattig en de tuin superleuk. Na gezamenlijk afgeruimd te hebben, verdwijnt de vriendengroep richting café. Oranje roept.

• Het St. Anna-hofje

Oeroude legendes in besloten sfeer

's Nachts wordt Saam, onderkoning in Perzië, achtervolgd door een beeld van een zwarte ruiter. Die een hand naar hem uitsteekt en zegt: 'Voor de liefde was in jouw hart geen plaats'... In vijf Haarlemse hofjes vond in mei een verhalenfestival plaats. Volgens lesje Vermeulen, regentes van het Frans Loenenhofje, een mooi platform voor dit soort besloten bijeenkomsten.

• Verteller Sahand Sahebdivani

In het Wijnberghofje is verteller Sahand Sahebdivani (28) op dreef. Het verhalen vertellen kreeg hij met de spreekwoordelijke paplepel ingegoten. Dankzij zijn vader Ali-Reza groeide de op 3-jarige leeftijd naar Nederland gekomen Sahand op met de legendarische Rostam, een rondreizende held die als onderkoning van een Perzische provincie overall in het land goede daden verrichtte. "Hij is nog belangrijker dan de Griekse Hercules," zegt hij na afloop, "En terug te zien in zowel tekenfilms als tapijten. Ik vertel ook graag Russische en Griekse verhalen, maar die uit Iran staan een stuk dichterbij me en zijn daarom mak-

kelijker te delen." Op zijn veertiende deed Sahand mee met een theatervoorstelling die werd gemaakt op basis van verhalen van acht vluchtelingenkinderen. Veertien jaar later treedt hij op met de regisseuse van weleer, Anne van Delft. "Ze belde me op en vroeg of ik vanavond naar het theehuis wilde komen." Hij doelt op Mezrab, het theehuis waar Sahand verhalenavonden organiseert. Daar in Amsterdam geniet de zoon nog af en toe van de oeroude Perzische legendes van vader. "Hij is er nooit mee opgehouden en is echt zoveel beter. Ja, vader vertelt ze in het Perzisch. Dan rollen de mensen over de grond van het lachen."

Culturele Organisatie
De Blauwe Kom

SCHRIJFWANDELING

Zaterdag 13 sept. Thema: Een monument in woorden
Start: 09.45 uur, Engelenburg 339 Haarlem Einde: 15.30 uur.
Kosten: €10,- p.p. incl.: wandeling van vier km door natuur en langs monumenten met koffiepaauze, workshop (proza of poëzie), lunch (soep met broodjes) en consumpties. Maximaal 10 deelnemers.
Organisatie:
Aanmelden tussen 4 en 10 september: deblauwekom@planet.nl
023 - 5575020
Voor meer informatie over De Blauwe Kom, www.deblauwekom.nl

elan wonen

TEYLERS HOFJE

In de bocht van het Spaarne ligt achter een imposante poort het Teylers hofje dat werd gesticht krachtens het testament van Pieter Teyler van der Hulst, en is ontworpen door dezelfde architect als van de Ovale Zaal in het Teylers Museum, Leendert Viervant. De lage huisjes staan in contrast tot het monumentale hoofdgebouw, maar het geheel oogt licht en wijs. De regentkamer behoort tot de top honderd van mooiste historische interieurs van Nederland.
Vanaf 2008 onderhoudt en verhuurt woningcorporatie Elan Wonen het Teylers Hofje.
Tel. 023 - 515 98 59. www.elanwonen.nl

Sint Annahofje: enclave van middeleeuwse rust

Doordat het zo verborgen lag ontsnapte het hofje van de bedeling, inclusief het enig ongeschonden gebleven altaar boven de Moerdijk, de godsdienststormen van de tijd. Om die reden zijn de vier panelen met de wapenschildjes zelfs het oudste (1492) bewaard gebleven gebrandschilderde glas van Nederland!

Het altaar is het enige ongeschonden gebleven altaar boven de Moerdijk. Het drieliuk toegeschreven aan de Vlaamse schilder Lieven de Vos, voorstellend de aanbidding der koningen, hangt er sinds 1509 boven. De bouw van het hofje vond plaats op het erf van het bierbrouwersechtpaar Willem Claesz en Hillegont Willemsdochter. Door een strijd binnen de parochie werd de kapel pas in 1509 ingewijd ter ere van één van de meest geliefde heiligen van de Middeleeuwen: Sint Anna, de moeder van Maria. De kanunniken van de Sint Pancras kerk vreesden inkomstenverlies als parochianen naar de kapel van het Aalmoeshuis besloten te gaan. De mis mocht alleen worden gevierd met gesloten deuren en uitsluitend voor de vrouwen van het hofje. Er mocht zelfs geen luidklokje komen.. Het hofje behoort door het vele moois tot de top 100 van alle Nederlandse monumenten.

Meer info over de 35 Leidse hofjes: www.hollebeek.nl/leiden

[advertentie]

Uw partner voor volledig VvE beheer
Stichting ACB

- Houtplein 8 • Haarlem •
- 023-5344390 • www.acb-stichting.nl •

[advertentie]

SMAAKVOL EN DAGVERS: WESSELIUS MAALTIJDSERVICE

Maaltijdservice Wesselius,
opgericht in 1989, bezorgt maandag t/m vrijdag
dagverse maaltijden tussen 11.30 en 13.00 uur
en tussen 16.00 en 18.00 uur.
Een gekoelde maaltijd op vrijdag kunt u in het weekend opwarmen!

Voor informatie over prijzen en menu's kunt u bellen naar **023-531 23 34**.
Bezorggebied: de regio Zuid-Kennemerland.
Zie ook www.catering-wesselius.nl

Eet alvast smakelijk namens Laura en Julien Wesselius!

Zoals het klokje thuis tikt...

...tikt het (n)ergens in het Frans Loenenhofje. Tijdens een vergadering in 1797 buigt het college van regenten, de heren Gerrit Meijer, Isaac Diederik Kuenen en Julius Fröchen zich over de kwestie van de Friese hangklok van bewoonster Elisabeth van Westreenen. Marytje Vorstelman van huisje nummer 6 heeft aan de regenten verteld, dat zij sinds een paar dagen een voor haar tot nu toe onbekend getik hoort in het huisje van Elisabeth. Op de vraag van regent Kuenen of het niet gewoon om een klok gaat, antwoordt de klokkenluidster, dat dit niet het geval kan zijn, want Elisabeth bezit geen klok en kan ook geen klokken.

De regenten hebben deze avond belangrijke hofzaken te bespreken: Clazina de Smeth van huisje 5 bevindt zich in bekrompen omstandigheden. Zij ontvangt een extra bedeling van een tarwebrood per week. Maria Vermeer zal uit hoofde van haar kranke en zwakke toestand hulp krijgen van medebewoners.

Weegens de langdurige en strenge winter hebben de bewoonsters meer behoefte aan brandstof. Iedere bewoonster krijgt een extra bedeling van twee gulden.

Als laatste agendapunt komt "het getik" ter sprake. De regenten besluiten polshoogte te gaan nemen. Wat zal Elisabeth geschrokken zijn toen er plotseling, geheel onaangekondigd, drie (toen nog) deftige regenten op haar stoep stonden. Het mysterie lijkt opgelost als de 'Drie Muskietiers' een prachtige hangklok aantreffen, maar niets is minder waar. Op de inboedellijst van Elisabeth wordt nergens melding gemaakt van een klok en iedere bewoonster weet, dat de regenten van al hun (schamele) bezittingen op de hoogte moeten zijn. In de statuten staat duidelijk vermeld dat alle bezittingen moeten worden nagelaten aan het hofje. Het hofje betaalt immers de uitvaart van de dames.

Elisabeth vertelt de regenten, dat de klok niet haar, maar haar broer toebehoort en ze verzoekt de regenten ter plekke of de klok, in het geval zij eerder komt te overlijden dan haar broer, terug mag naar haar broer of een andere erfgenaam. De regenten, kennelijk niet van slag door het voorval, gaan akkoord met het voorstel van teruggave aan de broer. Een andere erfgenaam gaat ze, bij de tijd als ze zijn, te ver. Elisabeth heeft maar liefst dertig jaar kunnen genieten van het getik van de Friese hangklok en of ze ooit heeft kunnen zien hoe laat het is, vermelden de hofaantekeningen niet.

Wil van Schaik,
regent Frans Loenenhofje

Orgeltonen in Proveniershof

Toen internet nog geen woord was, maandag wasdag en woensdag gehaktdag was ook de draaiorgelman een vaste waarde. In Gouda kon je in de jaren vijftig de klok op de komst van de orgelman gelijk zetten, weet Adrie Vergeer. Als vierjarige viel hij als een blok voor het draaiorgel toen hij opgetild door zijn vader het geheim ontwaarde. Het orgel van toen van Carl Frei is dé rode draad in zijn orgelleven. Op zijn veertiende ging zijn eerste boek op een melodie uit de operette 'Im weissen Rösl' er doorheen. In de jaren negentig was Vergeer verantwoordelijk voor de restauratie.

• Adrie Vergeer met Robin de Kort (11) voor 'De Lekkerkerker'.

Het orgel van Frei, vertelt Vergeer, is één van de eerste die de fameuze Duitse orgelbouwer Carl Frei in Breda zou bouwen. Frei is geboren in een wereldberoemde orgelplaats Waldkirch bij Freiburg. Daar bevond zich rond 1900 een orgelindustrie. Extra ervaring deed Frei op in Parijs voordat hij de Lage Landen veroverde. Vergeer: "In Amsterdam was het traditie om orgels te verhuren, daar zag hij wel brood in. Eén van de eerste opdrachten was echter die voor de dansschool van Gerrit van der Woude in Lekkerkerk. Die wilde in 1928 een dansorgel met accordeon en slagwerk met een grote wanddecoratie. Keek je van beneden omhoog, dan zag je het orgel op het bordes staan. De historie van 'De Lekkerkerker' is opmerkelijk. In 1932 werd het orgel aan een Rotterdams verhuurbedrijf verkocht en omgebouwd tot straatorgel. Vergeer: "Het volume moest drastisch omhoog, dat heeft Frei ook gedaan. Vlak voor het bombardement op Rotterdam moest hij gestemd en dus ook verkast worden. Dat was z'n redding."

Na de oorlog kwam het eerste 90-toets orgel dat Frei bouwde in bezit van de legendarische gebroeders Tom uit Gouda en werd het het eerste draaiorgel dat de kleine Adrie hoorde. Het Frei-orgel, sinds 1994 bezit van stichting 'Behoud de Lekkerkerker' en door Vergeer gerestaureerd, wordt als één van de weinigen tijdens de Haarlemse draaiorgeldag 'Haarlem draait door' op 12 mei 2008 met de hand gedraaid. Eén van de orgelmannen is Ap de Kort uit Leiden, die overigens bouwcommissaris was van het Haarlems

draaiorgelmuseum dat in 2004 in de Waarderpolder het licht zag. Vier maanden lang was hij zeven dagen in de week in de weer. Het mooie van een draaiorgel, vindt Ap, dat je niet persé muzikaal hoeft te zijn. Wel nodig is, zoals hij zegt, een ijzeren willetje. Zoon Robin (11) heeft zo'n willetje, op Koninginnedag 2008 draait hij samen met vriendin Deveny van 's morgens vroeg tot 's avonds laat bijna aan één stuk op zijn eigen Meloton orgeltje, waarvan er in totaal maar vijftig zijn gemaakt, in de Jordaan. En op de Haarlemse orgeldag doet hij dat nog eens dunnetjes over, in z'n eentje.

• Robin in het Proveniershof

Optreden in Proveniershof

In samenwerking met de Haarlemse Hofjeskrant vindt op **DONDERDAG 25 SEPTEMBER** in het Proveniershof een draaiorgel-lunchconcert plaats. Adrie Vergeer uit Gouda zal zijn zelfgebouwde 'Harlekino' eigenhandig bespelen. Liefhebbers zijn welkom tussen 12.00 en 13.00 uur. Zie ook: www.adrievergeerdraaiorgels.nl

Barok versierd

Op Tweede Pinksterdag doet Adrie Vergeer (57) met nog 57 draaiorgelmannen Haarlem aan. Met 'De pansfluitier', een Belgisch orgel uit 1904, wint hij zelfs de eerste prijs. Tussen 1974 en 1980 deed hij de restauratie, daarna ging hij er in Gouda zelf de straat mee op. Samen met 'De Lekkerkerker' en 'De Arabier' staat 'De Pansfluitier' op de Monumentenlijst. Jacques Klöters prees de antieke sound van het draaiorgel en natuurlijk de mooie uitstraling. Behalve restaureren van draaiorgels maakt Adrie ook de boeken, inmiddels al enkele honderden. Het vertalen van bladmuziek naar orgelboeken is een vak apart die maar weinigen verstaan. Vergeer: "Je kunt pianomuziek niet klakkeloos overnemen, dan klopt de articulatie niet. Er moet 't nodige worden bij verzonnen en gearrangeerd. 't Gaat om de harmonie en de akkoorden. Kenmerkend van draaiorgelmuziek is dat ze smaakvol barok versierd is."

Reusachtig poezenkunstproject

Tijdens het wekelijkse thee-met-kattenbrokjes-kransje smeedde het krolse Vijfhoekstroute-gezelschap een plannetje om de Proveniershof een poezig tintje te geven. Ter gelegenheid van de opening van het poezenproject schreef hofdichteres Leonore Hatt een gedicht. Hieronder de laatste strofe.

*Ter ere van nu van Manus,
de kater van reus Cajanus,
twaalf beeltenissen van de 'kat',
een kater van een beest,
wat heeft hij veel liefgehad.*

Zep in zijn poestuin

De grote broer van Zoë en regelmatige bezoeker samen met oma Monica van de Proveniershof, wat Zep 'poestuin' noemt. Zep, zijn naam komt van Zebedeus, is echt stadskind en woont tussen het Proveniershof en het Brouwershofje in.

Moeder Marguerite: "Het woord 'hof' kan hij wel uitspreken, maar hij geeft de voorkeur aan poestuin, er zou immers misverstand kunnen ontstaan over welk hofje hij bedoelt." Grootste hobby, naast vliegtuigje spotten en samen met papa naar café van Gunsteren om borrelnotjes van de bar te pikken, én hoogtepunt van de week is met oma naar de poestuin om bewoners en poezen gedag te zeggen. Het helpt natuurlijk ook dat er thuis sinds een paar maanden een logeerpoes genaamd Siva rondloopt. Oma Monica: "Als ik het woord poestuin in de mond neem, dan staat Zep al bij de deur klaar om te gaan. Heerlijk voor hem om daar zonder verkeersgevaar de wereld te ontdekken. Hij kijkt zijn ogen

uit in de buurt van humoristische of sikkeneurige poezen en kijkt ook met bewondering tegen de grote oude beuk op. Zo schattig als hij heel voorzichtig voor zijn moeder een bloemetje plukt. Ikzelf geniet ook weer iedere keer van deze oase van rust in een hier en daar steeds rommeliger wordende stad."

Niet voor de poes: KATTEKRUID

Hier en daar wordt er door regenten een oogje dichtgedaan: huisdieren zijn in de meeste hofjes eigenlijk niet toegestaan. Honden zorgen voor teveel onrust en een horde poezen is ook niet echt hygiënisch. Wie (toch) een verwilderde kat aan zich wil binden, kan het goedje 'kattekruid', in de volksmond vroeger ook donderpoes genoemd, in stelling brengen. Een paar druppels valeriana aan de kattenbak of de kattenpaal wil wel helpen. Niet voor de poes óf juist wel. Overigens is het extract van het plantje 'valeriana officinalis', dat tussen mei en augustus vooral aan de slootkant te vinden is, ook verwerkt in een rustgevend kruidenthee. Valeriana werkt ontspannend zonder dat het de concentratie vermindert. Beide producten zijn verkrijgbaar bij hofleverancier, drogisterij Van der Pigge in de Gierstraat.

HOFDAME VERTELT

Hofkat Henk

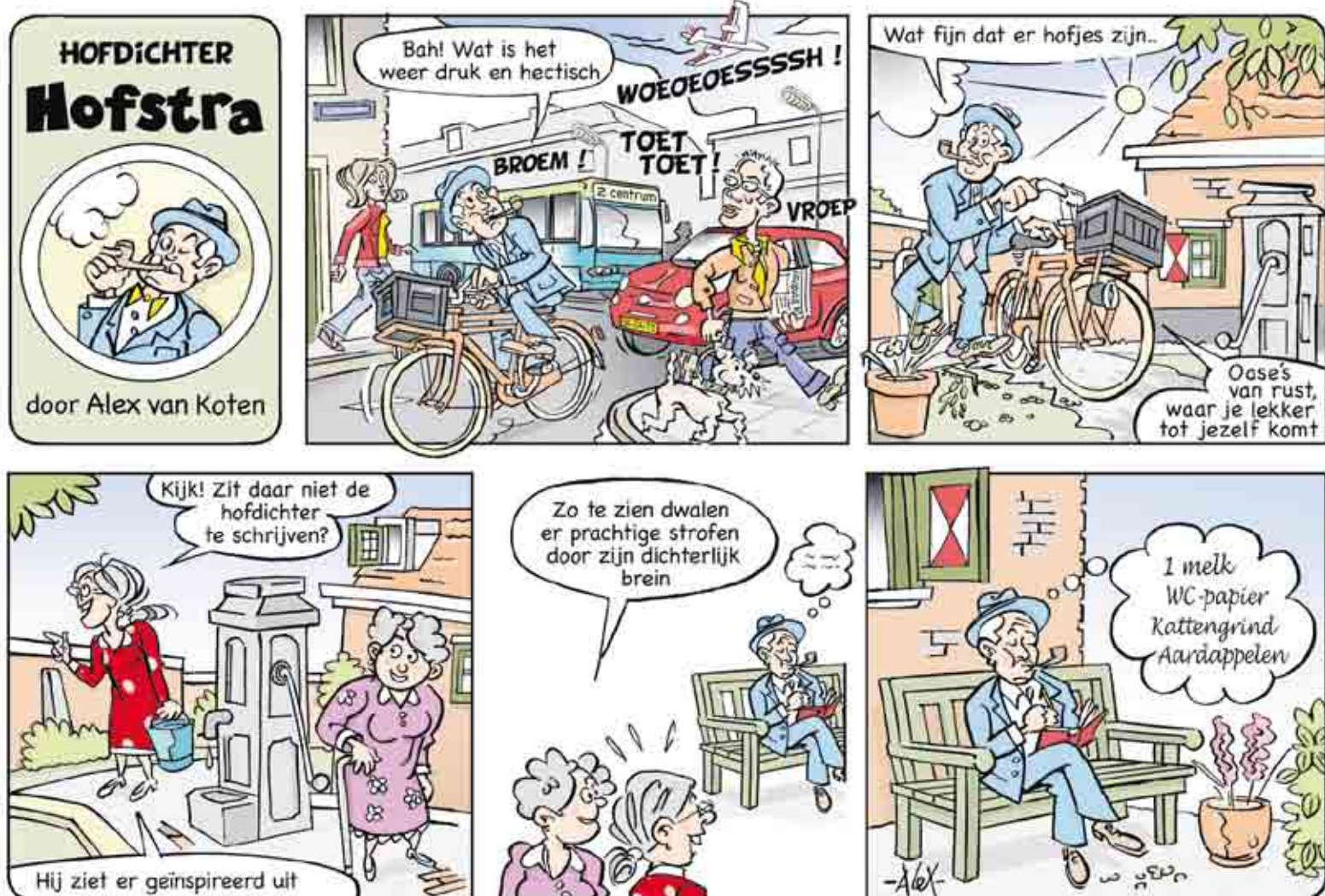
Eén van de voorwaarden om op het hofje te wonen was, dat het houden van honden of katten voor de bewoners niet was toegestaan. En dat vond ik heel erg jammer. Maar ja, regel is regel, en als je op een hofje gaat wonen, weet je dat je je moet aanpassen. Daarom las ik met des te meer plezier in die tijd de columns van Lennaert Nijgh in het Haarlems Dagblad over MENEER, zijn enorme grote zwarte kater met witte handschoenen, slobkousen en een witte bef en over MEVROUW, de poes van Van der Pigge, die altijd op een stoel in de winkel lag. Heerlijk die verhalen, want een poes miste ik hier erg. Al gauw bleek echter dat de meeste bewoners met dat verbod heel erg blij waren, want ze moesten niet veel van katten hebben.

En toen, hoera, kwamen er muizen in de tuin. Eerst zo eens één, maar al gauw werden het er meer. Wat nu? Een kat, zei ik, dat zou het beste zijn. Waarop iemand anders zei: Oh ja, nou maar niet hier want ik ben allergisch voor katten en trouwens het mag ook helemaal niet. Maar na een week, toen er steeds meer muizen kwamen, zei iemand: mijn dochter heeft een hele lieve kat, maar hij is wat bang voor haar hond, zullen we die nemen zolang we muizen hebben.

De bezwaren waren niet van de lucht. Als dat beest maar niet bij mij komt, want ik moet niets van katten hebben. En je neemt dan toch zeker wel zelf een kattenbak in huis. En je zorgt wel zelf voor dat beest. En als de muizen weg zijn, moet die kat ook weg.

Maar uiteindelijk won de kat het van de muizen. En zo kwam op een morgen Henk, een grijze, wat cypersachtige kat van ongeveer zes jaar op de Hof. Een bijzonder rustige kater, die nooit zeurt of zich opdringt en altijd lief en vriendelijk is tegen iedereen. Alle bezwaren waren op slag vergeten. Er wordt door iedereen lief tegen hem gepraat, er worden katten-snoepjes voor hem gekocht, kussentjes op stoelen voor hem gelegd zodat hij maar lekker zacht ligt.

En door één hofbewoonster, nota bene iemand die niets van katten moest hebben, wordt hij iedere ochtend geborsteld. Want, zegt ze, dat vindt hij zo heerlijk. En zo hebben we nu op de hof, ondanks het verbod maar dankzij de muizen: onze Henk, de allerliefste hofkat van Haarlem.

Mary Dijkstra: de zingende hofjeschilderes

Oproepbaar als creatief manusje-van-alles is Mary Dijkstra voor haar ex-mederegenten Wil van Schaik en Maarten Poldermans van het Frans Loenenhofje nog steeds. Mary, die tussen 1990 en 1996 regentes was, schilderde de leeuw met de afgehakte kop op de wapens aan de voor- en achterkant van de poort en op de vijf bankjes in het hofje. Daarnaast kalligrafeerde ze de regenteborden in de prachtige regentenkamer opnieuw. In 2002 werd ze Haarlems hofjesschilderes na een hint van regent Maarten Poldermans. En dan te bedenken dat ze nooit schilderles heeft genoten.

In Haarlem lopen er weinig creatieve duizendpoten zoals Mary rond. Naast haar schilder- en kalligraferwerk heeft zij nog meer noten op haar zang. Na jarenlang in twee koren en twee dubbelkwartetten te hebben gezongen, zingt ze anno 2008 alleen bij Haarlem's bekendste vrouwenkoor Malle Babbe. Toen ze in 2002 op 61-jarige leeftijd met vervroegd pensioen ging – ze assisteerde op het Novacollege bij het maken van medicijnen – was zij de goden dan ook dankbaar. Zij had nog zoveel leuke dingen te doen! Een slimme zet van de regenten om de zingende duizendpoot in 1990 voor het bestuur te vragen. Hoewel ze 'opgezaald' werd met de penningen, ze moest eens in de week de huur het kasboek schrijven, was Mary eigenlijk de klusjesvrouw. "Ik deed ook andere dingen," vertelt ze zittend op één van de hofbankjes, "Als er een bewoonster jarig was, ging ik op bezoek. En ik was natuurlijk ook van de partij op de etentjes en de feesten." In 2007 nog begeleidde ze op gitaar de bewoners bij het zingen van een lied tijdens het 400-jarig jubileumfeest. Hoewel ze regentes af is, is Mary nog steeds betrokken bij het hofje. Gezelligheid is immers troef bij het bestuur en als er wat te vieren valt, is Mary graag in de buurt.

Op hofjesbezoek in Leiden, zag regent Maarten Poldermans een boekje met aquarellen van Leidse hofjes. Kan jij de Haarlemse hofjes niet schilderend onder handen nemen, stelde hij voor. Wil en

hij zouden voor de tekst zorgen. Wat een werk, was haar eerste reactie. Toch nam de schildershandschoen op. In het Verwershofje had ze moeite om een afspraak te maken. Mary: "Dit is dan de laatste keer, zei de opzichteres. Haar huisje was nog het leukst." Haar stijl is naïef te noemen, de werkelijkheid wordt iets mooier voorgesteld. Lelijke elementen worden vakkundig geretoucheerd, het onderwerp leent zich daar natuurlijk ook voor. "Mensen zeggen soms: zo is het niet meer. Ja, de tijd en de natuur staan niet stil. Vooral de tuinen veranderen." Over tuinen gesproken, het Frans Loenenhofje heeft een aardige kruiden-

tuin. Ook de tekst op de leistenen bordjes is van de talentvolle hand van Mary. Eerlijk is eerlijk, haar kalligrafiekunst leerde ze niet in haar eentje, maar bij een kalligraaf thuis. De letters op de houten regenteborden waar ze overdreven krullen lichtjes vereenvoudigde, zijn getekend met een soepele en dunne marterharen kwast. Voor de zilveren leeuw-tjes

"Mensen zeggen soms:
zo is het niet meer.
Ja, de tijd en de natuur
staan niet stil. Vooral de
tuinen veranderen."

op de bankjes en op het wapen maakte ze eerst thuis een mal op ware grootte. Zo spaarde ze de leeuwen uit! Let op: die op de zonnewijzer is zelfs in reliëf.

Met dank aan h'Art Academie, passie voor kunst, Gasthuisvest 47. 5317183.

In 2002 verscheen het boekje 'HAARLEMSE HOFJES IN BEELD' in een oplage van 2000, inmiddels is het handzame boekje met anekdotes of een gedichtje aan de tweede druk toe. Het is voor € 8,- te koop bij de WV, diverse boekhandels én thesalon en galerie 't Teylertje. Wie zijn favoriete hofje door Mary Dijkstra geschilderd wilt zien, kan telefonisch contact opnemen tel: 023 - 531 38 19.

"Mary is gewoon geniaal".

"Ze kan hartstikke goed zingen, maakt arrangementen voor Malle Babbe, schildert en kalligrafeert en zij heeft nul komma nul geldingsdrang. Wat haar werk voor het hofje betreft, heeft ze een houding van: iemand moet het toch doen," zegt dirigente Leny van Schaik, die Mary al veertig jaar kent. Het Haarlemse duo Joop Visser en Jessica van Noord (ook lid van Malle Babbe) tredt in 2008 op met een liedjesprogramma dat Voormary heet. Het eerste liedje Kanarie op de CD 'Voormary' is een lofzang op de creatieve Haarlemse duizendpoot. Hieronder het refrein.

Mary wil geen kanarie
en die wil ze ook niet krijgen,
want Mary zingt mooi genoeg
zonder kanarie van d'r eigen.

'Oom Henk zat dikwijls hofjes te schilderen'

"Ik ben zo blij met het krantje," vertelt de 97-jarige mevrouw Thea Loncke-van Riet. "Ik woon nu in Bloemendaal, maar mijn hart ligt in Haarlem. Ik kom de deur bijna niet meer uit, ik krijg vijf keer per week thuishulp. Dan kunt u wel nagaan."

Na het overlijden van haar tweede man Joop, Thea Loncke had toen al de respectabele leeftijd van 82 jaar, wilde ze graag in een hofje wonen. "Maar helaas deugde de trap niet. Daar ketst het bijna altijd op af, zei de opzichteres van het hofje van Oorschot. Het zag er keurig uit en was heel voordelig, maar het ging mij om het hofje. Ik heb heel wat misgelopen."

In 1934 trouwde Thea van Riet met Frits Reinholt uit Duitsland. Ze hadden elkaar in een Duitse jeugdherberg ontmoet. "Mijn vader zei toen al: weet wat je doet want het staat er niet rooskleurig voor." Na hun huwelijk in Haarlem verhuisde Thea naar de Duitse 'kolenpot', het Roergebied. Thea maakte in Duisburg-Hamborn de verschrikkelijke Kristalnacht mee. "Alle Joden werden uit hun mooie huizen en winkels gesleurd en hun bezittingen werden op straat gegooid. Daar kon je niet leven." In 1941 wist ze met veel geluk met haar twee dochters terug naar Ne-

derland te keren. Frits moest het Duitse leger in. Na de oorlog wilde Thea's vader zijn schoonzoon graag in zijn afbetalingszaak hebben, maar Frits

kreeg na de oorlog geen toestemming om in Nederland te komen werken.

Met haar zus en twee dochters betrok ze via vader een huisje in de Tetterodestraat. Jaren later kwam ze haar tweede man Joop Loncke tegen en toen hij gepensioneerd was verhuisde het stel naar Nunspeet en later Ermelo. "Het was een postzegelmanetje, stil en rustig, een doodgoede man."

Heerlijk vond Thea de bossen, ze zou er veel voor over hebben een wandeling te kunnen maken. Ook een bezoek aan een hofje is, nu ze zich slechts per rolstoel kan voortbewe- gen, een zeldzame gebeurtenis. Thuis hangt een schilderij van een hofje, gemaakt door haar oom Henk van Riet. "Mijn vader kocht zo nu en dan een schilderij van hem. Na zijn dood zijn ze opgedeeld. Oom Henk zat dikwijls hofjes te schilderen. Ik denk dat dit het hofje van Bakenes is."

Argentijnse architecten op hofjestoer

Een groep van vijftien pas afgestudeerde Argentijnse architecten besloot hun stage van drie maanden in Nederland op 31 mei met een uitje in Haarlem.

Na een rondleiding van architect Henk Döll door de Toneelschuur kwam Gildegids Corry van Valkenburg in actie. Zij nam de jonge garde mee voor een korte toer langs de hofjes van Noblet (1701), Staats (1730), van Bakenes (1395) en natuurlijk het Johannes Enschedéhofje (2006), ontworpen door Henk Döll en Joost Swarte. Gids Corry vertelde dat de houten huisjes met de daken van stro van het oudste hofje van Nederland in de 17e eeuw werden afgebroken en opnieuw in steen opgetrokken. In het Johannes Enschedéhof, met de vaste zitjes aan de huizen, is dan wel geen overdekte pomp zoals in het hofje van Bakenes, zei Döll, maar wel een wasruimte met was- en droogmachines. De huizen hebben ook een comfortabele trap, minder steil en smal dan in het hofje ernaast. Er is zelfs ruimte, zo vertelde de Rotterdamse architect, om nog een lift aan te brengen. Het nieuwste hofje heeft geen regentenkamer, maar omdat de twee buurhofjes dezelfde regenten hebben, wordt gebruik gemaakt van de regentenkamer in hofje van Bakenes. In vroeger eeuwen, merkte Döll op, kon die alleen vanuit de achterkant worden betreden.

• Zuiderhofje

• Hofje van Staats

Zomer in de hofjes

• Hofje van Noblet

HEMA fotowedstrijd HEMA

Maakt u de mooiste

HAARLEMSE HOFJESFOTO

en levert u deze in bij de HEMA-fotoshop in de Barteljoristaat 32 in Haarlem, dan maakt u kans op een fotoafdruk op CANVAS.

- 1è prijs canvas 50 x 75 ter waarde van € 66,00
- 2è prijs canvas 40 x 60 ter waarde van € 51,00
- 3è prijs canvas 30 x 45 ter waarde van € 31,00

De winnende foto's zijn te zien in de volgende Haarlemse Hofjeskrant en komen ook te hangen in de HEMA-fotoshop. De prijswinnaars mogen dan een foto naar eigen keuze op canvas laten afdrukken.

(uiterste inleverdatum 10 oktober in de winkel of via hfs haarlem@live.nl)

Middenin de Monumentenroute (VVV) en de Hofjesroute ligt

KOFFIESALON 'T TEYLERTJE.

Een heerlijke tussenstop tijdens uw wandeling op een monumentale plek tegenover de Gravestenerbrug en 'Den Olyphant' en bijna pal naast het Teyler Museum. U kunt hier langs het Spaarne in alle rust genieten van een kop koffie (17 soorten) met zelfgebakken appel-notentaart of een lunch. Naast een keur aan broodjes ook (dag)soep, tosti's en pannenkoeken. High-tea óók mogelijk. Of natuurlijk een kopje hofjesthee!

Open van di t/m za. van 10.00 tot 18.00 uur en zo. Van 12.00 tot 18.00 uur. Adres: Spaarne 4, Haarlem. Tel. (023-) 532 38 59. Zie ook www.teylertje.nl

De gestolen gang van de bevallige Eva

In het hofje van Oorschot onder een prachtige pergola brandt Eva, uit het paradijs verstoten, van verlangen. De geschiedenis van bronzen Eva, in 1939 gemaakt door de Heemstedse beeldhouwer Johan Limpers, is er één met interessante kanten. In 1947 kreeg het tuinbeeld een openbaar plekje in het Kenaupark.

Meer dan eens is zij in de kuise jaren vijftig van blouse of meer voorzien. Of haar blote borsten uiteindelijk de druppel waren, maar in het jaar dat kunstenaar Phil Bloome furore maakte door in het televisie-programma Hoepla haar heerlijkheden te tonen, verdween Eva uit beeld. Later bleek dat de gemeente haar had laten verwijderen omdat Haarlemse 'lieverdjes' haar hadden beklad.

Die eerste 'verdwijning' inspireerde Haarlemmer Joop Bout tot een kunstzinnige daad. In die tijd werkte hij als lasser voor machine-fabriek Hati. Had hij even niks te doen, dan ging hij wat prutsen met metaalafval. "Toen Eva verdween, zei mijn collega Nico: Joop, maak jij nou eens een nieuw beeld daarvoor. De bout zit er nog, je moet alleen een moer meenemen om het te plaatsen," tekende journalist Ko van Leeuwen in 2003 op voor zijn column 'Van de brug af gezien'. Joop flanste van dik staal een beeld in elkaar en herplaatste deze op de sokkel. Het vreemde is dat ook deze abstracte Eva niet lang daarna zomaar van de aardbodem verdween.

In 1973 volgde een proefplaatsing van de bronzen Eva in het hofje van Oorschot, drie jaar later een definitieve. In 1987 nam zij plots de benen. Kort na de diefstal stelde Gerrit van Dijk in 'De Hallen' een overzichtstentoonstelling van 350 jaar persfoto's van de Oprechte Haerlemsche Courant samen. Daartussen ook een foto van de sokkel zonder Eva. Wel in beeld een thermosfles en een gefiguurzaagd silhouet van Eva. In de grond een stok met daarop de tekst "Ik ben met Adam naar een feestje, dit is een portret dat Adam voor me maakte op de figuurzaagclub. Dááááá Eva." Al een jaar later in 1988 werd er een replica teruggeplaatst.

Op 25-jarige leeftijd had Johan Limpers, leerling van de Haarlemmer professor Jan Bronner, de prestigieuze Prix du Rome gewonnen. Toen de oorlog uitbrak, weigerde hij de loyaliteitsverklaring te tekenen. Samen met klasgenoot Gerrit-Jan van der Veen richtte hij het illegale blad de 'Vrije Kunstenaar' op. Later smokkelde hij met vervalste persoonsbewijzen twee joodse kinderen uit Duits-

land. Na de terechtstelling van vrienden die hadden deelgenomen aan de overval op het Bevolkingsregister in Amsterdam, voelde Limpers zich 'ethische verplicht' met meer agressie te gaan tegenwerken. Met Van der Veen deed Limpers mee aan de mislukte bevrijdingspoging van verzetsmensen in de Weteringenschans gevangenis. Op 3 april 1944 werd ook hij daar gevangen gezet. Zijn moeder, die op de Wagenweg boven de kledingzaak Joh. Limpers woonde, slaagde er ondanks haar goede contacten niet in hem vrij te krijgen. Samen met drukker Frans

Duwaer hield Johan Limpers de door een vijandige kogel aan zijn rug verlamde geraakte Gerrit-Jan van der Veen op 10 juni 1944 staande voordat Duitse kogels een einde aan drie jonge levens maakten. Om de vijf jaar legt een bewonersdelegatie uit het Johan Limpershof een krans op Limpers grafsteen op de Erebegraafplaats in Overveen.

Met dank aan gids Thon Fikkerman, Gilde Haarlem (023 - 531 48 62 of gilde@vwc-haarlem.nl) en speelgoedwinkel Krokodil, Ged. Oude Gracht.

Verliefd op Eva

De geschiedenis van Eva maar vooral haar onverbloemde uitstraling liet en laat het poëtische hart sneller kloppen. In 1989 geeft de in 1992 overleden Haarlemse historicus, illustrator en dichter Harry Prenen hoog op van Eva tijdens zijn poëtische wandeling langs de hofjes ('Haarlem op versvoeten'). Heimelijk verliefd op Eva is ook edelsmid Wim Groenhart uit Vijfhuizen. Harry en Wim zullen zeker niet de laatste mannen zijn die de bevallige Eva de vrouwelijke zinnelijkheid ten top vinden.

• Eva •

Men zegt dat ergens lang geleden de eerste vrouw het daglicht zag 't was Eva in de hof van Eden

In Haarlem staat vandaag de dag -nog met een appel in haar hand- een bronzen Eva rank en naakt

Ze staat opzij te kijken want Daar is Van Vessem's bakkerij die zoveel lekkere broodjes maakt

Ze hunkert in haar bronzen blootje -de mode gaat haar nog voorbij- naar een heerlijk versgebakken broodje

dropt graag die appel voor zo'n lekkernij

Haarlem, 2008.
Wim Groenhart

Mark Keppel Lijstenmakerij & Galerie

Schagchelstraat 5, 2011 HW Haarlem
Tel. 023 - 5340750
info@keppellijsten.nl
www.keppellijsten.nl

't Mannetje

Fietsen van 't Mannetje zijn veel gecopieerd, maar nooit geëvenaard.

Spaarnwouderstraat 3,
Haarlem, 023 - 540 70 76
www.tmannetje.nl

Haarlemse Hofjeskrant

Oplage: 10.000
Redactie: Willem Brand
Vormgeving: Kees Reniers
Illustratie: Alex van Koten
Fotografie: Willem Brand
Rogier ten Hacken

Af te halen in zorgcentra, diverse boekhandels en bibliotheken in Zuid-Kennemerland. In Haarlem in diverse musea, bibliotheken, drogisterij Van der Pigge, Muys Kantoor & Kado, HEMA-fotoshop, Juffrouw zonder Zorgen en alle adverteerders.

Reacties: hofjeskrant@live.nl

De Haarlemse Hofjeskrant kwam mede tot stand dankzij (financiële) steun van het bestuur van de hofjes Codde en Van Beresteyn.

Leesplezier met de Hofjeskrant

